

M. SZÜCS ILONA

Budapesti Városvédő Egyesület Józsefvárosi Csoportja

Helytörténeti csoportként már 1962-ben megalakult Grünwalszky Károly és Szakács Ottó szervezésével. Kiállító helyiség nyílt a mostani József krt. 70-ben, ahol rendszeresen bemutatásra kerültek Józsefváros nevezetességei, írói, költői, képek Józsefváros múltjából... Időközben az általunk létrehozott kiállító helyiséget elvették, így az összejövetelek a Gutenberg téri Szabó Ervin könyvtárban történtek meg. Együttműködési megállapodás kötöttünk velük 1979. február 29-én a kerületi helytörténeti-városvédelmi mozgalom segítése érdekében. A Fővárosi Szabó Ervin könyvtár Józsefvárosi Főkönyvtára vállalta, hogy az üléseinkhez, összejöveteleinkhez a könyvtár helyet ad (nyitvatartási időn belül), az előadásokhoz a szükséges technikai feltételeket (például diavetítő, magnó) biztosítja, a központi könyvtárral kapcsolatot tart fenn, fotót, fénymásolatot készítet.

Kultúrnap-sorozatokat indítottunk, kerületünket érintő és évfordulókhoz kapcsolódó előadásokat, vetítéseket szerveztünk. Az előadásokat magnóval rögzítettük, így ezek is gyarapították a kerületről gyűjtött anyagot. Közben elkészültek a Józsefvárosi Füzetek, amelyek a kerület történetét dolgozták fel – 1975-ben és '78-ban jelentek meg. Iskolák közti versenyre is sor került: többek között a Pál utcai fiúk címmel, vagy a Diákok Józsefvárosért vetélkedő 1992-ben. Havonta helytörténeti sétákat szerveztünk a kerület nevezetességeit, emlékhelyeit, kiállításait látogatva. A József u. 37. számú műteremházban az 1900-as évektől alkotó művészek emléktábláját felavattuk a ház falán. A 100 éves jubileumra kiállítást rendeztünk a ház művészeire emlékezve és könyvet is megjelentettünk erre az alkalomra.

Remek volt a kapcsolat a Szabó Ervin könyvtár és köztünk, amíg meg nem szűnt a könyvkölcsönzés a Gutenberg téren.

Időközben megalakult a Budapesti Városvédő Egyesület az épített és természeti értékek védelmében, Ráday Mihály elnökletével. Az egyesületnek egyik alapító tagja voltam. Létrehozásakor a „városvédő” szó nem szerepelhetett az egyesület nevében, így Budapesti Városszépítő Egyesület néven alakult meg, majd 1990-ben vehettük föl a Városvédő nevet.

Kezdetben csak szakmai csoportok léteztek, aztán már helyi csoportok is alakultak. Úgy gondoltuk, hogy a városvédő mozgalomnak a lokálpatriotizmusra kell épülnie. Csak azok tudnak értéket védeni, akik ismerik az adott terület értékeit. Így történt, hogy a lelkesebb tagjaink „nyakukba vették” a várost és házról házra járva feltérképeztek minden házat: hogy kié, ki lakott benne, mi történt az elmúlt jó néhány esztendő alatt. Leírtuk a házak történetét. Így sikerült aztán kerületenként kiadni egy-egy kötetet: Belső-Józsefváros, Belső-Terézváros, Lipótváros, Viziváros, Belső-Erzsébetváros. A háborúban a levéltárak számos anyaga megsemmisült, de a nyolcvanas években, a házakban lakó idős emberek segítségével újra összegyűltek az anyagok.

Jelenleg a Józsefvárosi Csoport a Józsefvárosi Galéria kiállítótermében jön össze. 20–25 tagból álló társaságunk havonta egyszer, a hónap utolsó szerdáján (a nyári hónapokat kivéve) a kerületünket érintő, vagy évfordulókhoz kapcsolódó előadásokat, vetítéseket néz meg, hallgat végig.

Ezekon a rendezvényeken, klubnapokon igen sikeres előadásokban volt részünk (például a híres gyermekorvos Bókay Jánosról a fia, a szintén gyermekorvos Bókay János, vagy Zsiray Miklós nyelvészről a lánya beszélt; Kodály Zoltánról a híres zeneszerző Szokolay Sándor adott elő; Mattyasowszky Zsolnay Miklós a Zsolnay hagyatékról beszélt – ezzel kapcsolatban kiállítást is rendeztünk; Gerle János a szecesszióról tartott előadást...).

Másik nagysikerű vállalkozásunk a havonta esedékes helytörténeti séta, ahol a kerület elfelejtett nevezetességeit, vagy múzeumait, emlékhelyeit látogatjuk meg.

Csoportunk fő feladatának tartom, hogy a kerület kulturális életét, értékeit bemutassa, népszerűsítse. Ezért indítottunk el egy könyvsorozatot, amelynek nyomdai költségeit eddig a Józsefvárosi Önkormányzat fedezte. Kötetei jórészt már elkelték (Templomok a Józsefvárosban; Palotanegyed; Írók, költők a Józsefvárosban; Védett értékek; Kórházak, orvosok

/nemzetközi szinten híres professzoraink innen indultak el, akikre büszkék is vagyunk/; Freskók, falképek a Józsefvárosban; Egy műteremház). Most készül a Szobrok, domborművek összeállítás. A freskókról készült fotók kiállításon is szerepeltek és mivel Bécsben is van egy Józsefváros elnevezésű részterület – kerületünk testvérvárosa – ez a freskósorozat ott is bemutatásra került, nagy sikert aratva.